

LATVIJAS REPUBLIKAS UZŅĒMUMU REĢISTRS

Pērses ielā 2, Rīgā, LV-1011 Reģ. Nr. 90000270634 Tāl. (371) 6 7031 703, fakss (371) 6 7031 793
e-pasts: info@ur.gov.lv, www.ur.gov.lv

Rīgā

Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra Konsultatīvās padomes nozaru sēdes PROTOKOLS Nr.1

13.03.2013.

Sanāksmi vada:

Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra galvenais valsts notārs

Ringolds Balodis

Piedalās:

Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra Konsultatīvās padomes locekļi:

Ārvalstu investoru padome Latvijā

Māris Vainovskis

Biznesa augstskola Turība

Kristaps Ābelis

Latvijas Darba devēju konfederācija

Andris Alksnis

Latvijas Patentpilnvaroto asociācija

Brigita Tērauda

Latvijas Zvērinātu advokātu padome

Santa Glāzniece

Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra darbinieki:

galvenā valsts notāra vietnieks juridiskajos jautājumos

Sandis Karelis

Juridiskās nodaļas vadītājs

Aivars Paegle

Pieaicinātie eksperti:

Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības priekšsēdētājs

Pēteris Krīgers

Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas Civiltiesību

departamenta Komerctiesību nodaļas vadītāja

Baiba Lielkalne

Protokolē:

Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra Juridiskās nodaļas vadītāja vietniece

Indra Aužele

Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra Juridiskās nodaļas juriskonsulte

Lāsma Freiberga

Sanāksmi sāk plkst. 15.00

Ringolds Balodis atklāj sēdi un informē klātesošos par darba kārtībā esošajiem jautājumiem:

1. Vai arodbiedrības, biedrības un politiskās partijas statūtos var noteikt, ka valdes priekšsēdētāja balss ir izšķirošā?
2. Vai Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs ir tiesīgs pievienot mazkapitāla sabiedrības ar ierobežotu atbildību¹ (turpmāk – mazkapitāla SIA) reģistrācijas lietai dalībnieku reģistru, ja jaunais sabiedrības dalībnieks ir dalībnieks vēl kādā mazkapitāla SIA? Ja jā, tad kādos gadījumos?

¹ Juridiskajā literatūrā un Uzņēmumu reģistra praksē par mazkapitāla sabiedrībām ar ierobežotu atbildību sauc tādas sabiedrības, kuru pamatkapitāls ir mazāks par Komerclikuma 185.pantā noteikto.

1. §

Indra Aužele sniedz ieskatu izskatāmajā jautājumā: Biedrību un nodibinājumu likuma 46.panta otrajā daļā noteikts, ka, ja valdē ir vairāki locekļi, lēmumu pieņem ar klātesošo valdes locekļu vienkāršu balsu vairākumu, ja statūtos nav noteikts lielāks balsu vairākums. Minētais regulējums saskaņā ar likuma „Par arodbiedrībām” 2.panta ceturto daļu attiecas arī uz arodbiedrībām, kā arī saskaņā ar Politisko partiju likuma 34.panta septīto daļu uz politiskajām partijām. Biedrību un nodibinājumu likuma 46.panta otrā daļa tieši neparedz², ka statūtos varētu noteikt, ka, balsīm sadaloties līdzīgi, izšķirošā ir valdes priekšsēdētāja balss, tomēr normatīvais regulējums arī to tieši neaizliedz. Līdz ar to būtu noskaidrojams, vai bez attiecīga normatīvā regulējuma biedri ir tiesīgi statūtos pastiprināt valdes priekšsēdētāja balsi. Pieļaujot statūtos paredzēt šādu nosacījumu, problēmsituācijas varētu rasties gadījumos, ja valdē ir divi valdes locekļi, no kuriem viens ir valdes priekšsēdētājs, jo tad rodas situācija, ka otra valdes locekļa balsij nav nekādas juridiskas nozīmes, jo neatkarīgi no tā kā balsos valdes loceklis, tiks pieņemts tāds lēmums, kā savu balsi nodos valdes priekšsēdētājs. Tomēr jāņem vērā, ka arī gadījumā, ja šāds nosacījums statūtos netiek paredzēts, lēmuma pieņemšana var būt neiespējama, jo viens var balsot „par”, otrs – „pret”, un pie gala slēdziena nonākt nav iespējams. Judikatūrā šis jautājums nav ticis aplūkots, bet šobrīd praksē bieži ir sastopami gadījumi, kad arodbiedrību, biedrību un politisko partiju statūtos tiek noteikts, ka valdes priekšsēdētājam ir izšķirošā balss.

Saskaņā ar Biedrību un nodibinājumu likuma 25.panta trešo daļu statūtos var paredzēt citus noteikumus, kas nav pretrunā ar likumu. Ja statūti ir pretrunā ar likumu, piemērojami likuma noteikumi. Ņemot vērā iepriekš minēto, pastāv šaubas, vai šāds statūtu noteikums, ka balsīm daloties līdzīgi, izšķirošā ir valdes priekšsēdētāja balss, nav pretrunā ar likumu.

Brigita Tērauda norāda, ka šis jautājums būtu aplūkojams gan vēsturiski, gan sistēmiski, jo pastāv līdzība ar Komerclikumu, kura vēsturiskajā redakcijā nebija paredzēts, ka akciju sabiedrību valdes priekšsēdētājiem ir izšķirošā balss, tādēļ akciju sabiedrības ilgstoši nevarēja izdarīt izmaiņas komercreģistrā. Lai nerastos šāda situācija, ir jānosaka subjektiem tiesības pašiem noteikt, kā pieņem valdes lēmumus. Līdzīgi kā Komerclikumā, vajadzētu pieņemt likuma grozījumus arī attiecībā uz arodbiedrībām, biedrībām un politiskajām partijām. Tomēr nav pārlicības, ka saskaņā ar pašreizējo regulējumu arodbiedrības, biedrības un partijas var piemērot šādu praksi.

Kristaps Ābelis pauž pretēju viedokli, norādot, ka arodbiedrībām un komersantiem ir atšķirīgs regulējums, jo komersantiem ir noteikts, ka lēmumus pieņem ar vienkāršu balsu vairākumu. Savukārt arodbiedrību valdes priekšsēdētājiem noteikt izšķirošo balsi nebūtu pamata, jo normatīvie akti paredz, ka valdē lēmumus var pieņemt arī ar kvalificētu balsu vairākumu, ne tikai ar vienkāršu balsu vairākumu. Iespēja noteikt arodbiedrības valdes priekšsēdētāja balsij izšķirošo nozīmi likumā nav ietverta.

Māris Vainovskis norāda, ka pie esošā regulējuma jau būtu pieļaujams, ka arodbiedrību, biedrību un politisko partiju statūtos izšķirošā balss tiek noteikta valdes priekšsēdētājam. Kaut arī no Biedrību un nodibinājumu likuma 46.panta otrās daļa to skaidri neparedz, tomēr tā tieši arī neaizliedz biedrības biedriem statūtos paredzēt, ka, valdes locekļu balsīm sadaloties līdzīgi, izšķirošā ir valdes priekšsēdētāja balss. Ir jāņem vērā biedrības biedru tiesības izvēlēties statūtu saturu, jo privāttiesību princips nosaka, ka atļauts ir viss, kas nav tieši aizliegts. Pat ja pieņemtu, ka likums šādu ierobežojumu ietver, nešķiet pamatoti to attiecināt arī uz arodbiedrībām un politiskajām partijām kā salīdzinoši kompetentām un profesionālām nevalstiskajām organizācijām.

² Salīdzināšanai, attiecībā uz akciju sabiedrībām Komerclikuma 310.panta otrajā daļā ir noteikts, ka valde pieņem savus lēmumus ar vienkāršu klātesošo balsu vairākumu, ja statūtos nav noteikts lielāks balsu vairākums. Statūtos var noteikt, ka, balsīm sadaloties līdzīgi, izšķirošā ir valdes priekšsēdētāja balss.

Mehānisms, ka valdes vai cita orgāna priekšsēdētāja balss ir izšķirošā, ja balsis sadalās līdzīgi, ir vispārpieņemts — to paredz Komerclikuma 310.panta otrā daļa, Kooperatīvo sabiedrību likuma 46.panta sestā daļa, Ostas pārvaldes parauglikuma 26.punkts, Publisko iepirkumu likuma 24.panta pirmā daļa u.c. likumi. Tas liecina, ka nav pamata likumu interpretēt tā, ka tas nepieļauj iespēju statūtos noteikt, ka valdes priekšsēdētāja balss ir izšķirošā, kad balsis sadalās līdzīgi.

Uzņēmumu reģistram, vērtējot statūtu noteikumu, kurā noteikts, ka valdes locekļu balsīm sadaloties līdzīgi, izšķirošā ir valdes priekšsēdētāja balss, atbilstību Biedrību un nodibinājumu likuma 46.panta otrajai daļai, vajadzētu papildus ņemt vērā arī Administratīvā procesa likuma 8.pantu, t.i., interpretēt Biedrību un nodibinājumu likuma 46.panta otro daļu saprātīgi, lai sasniegtu taisnīgāko un lietderīgāko rezultātu. Aizliegums statūtos paredzēt, ka valdes priekšsēdētāja balss ir izšķirošā, nešķiet kā taisnīgākais un lietderīgākais rezultāts.

Santa Glāzniece uzskata, ka būtu jāpievērš uzmanība priekšsēdētāja nozīmei kopumā. Kapitālsabiedrībās valdes priekšsēdētājam pirmšķietami ir piešķirtas lielākas funkcijas un tādējādi arī viņa balsij ir izšķiroša ietekme. Taču nav pamata uzskatīt, ka uz arodbiedrībām, biedrībām un partijām būtu jāattiecinā tas pats, jo likumdevējs nav paredzējis likumā šādu iespēju, tādējādi secināms, ka tas nav bijis likumdevēja mērķis.

Pēteris Krīgers norāda, ka viņam zināmajās arodbiedrībās valdes lēmumu pieņemšana noteikta statūtos. Lēmumus valdē parasti pieņem ar vienkāršu balsu vairākumu. Uzskata, ka šādu kārtību arī jā saglabā, jo tāda prakse ir visās 20 nozaru arodbiedrībās. Tādējādi pastāvošās tiesību normas šajā jautājumā tiek veiksmīgi piemērotas un nav saskatāma nepieciešamība mainīt tiesisko regulējumu.

Turklāt no prakses nav zināmi gadījumi, kur valdē būtu tikai divi valdes locekļi, vai situācijas, kad nodoto balsu skaists sadalītos līdzīgi, kā rezultātā nevarētu tikt pieņemts lēmums. Arodbiedrībām pašām ir tiesības šādu gadījumu risinājumus noteikt statūtos.

Andris Alksnis norāda, ka valdes locekļi ir biedru uzticības personas. Ja kopsapulce, pieņemot statūtus, ir noteikusi, ka valdes priekšsēdētāja balss ir izšķirošā gadījumā, ja balsis sadalījušas līdzīgi, tad tas nav pretēji tiesību normām. Katra arodbiedrība var brīvi izvēlēties iekļaut šādu noteikumu savos statūtos.

Brigita Tērauda uzskata, ka varētu veikt grozījumus normatīvajos aktos, lai novērstu šādu neskaidrību pastāvēšanu. Tādējādi likumā būtu skaidri jāatrunā, ka arodbiedrības, biedrības un politiskās partijas statūtos valdes priekšsēdētāja balsi var noteikt kā izšķirošo, vai arī, ka šādu noteikumu statūtos iekļaut nedrīkst.

Sandis Karelis aicina vienoties par kopēju risinājumu un rezumē, ka, pēc ekspertu domām statūti, kuros noteikta priekšsēdētāja balss izšķirošā ietekme, nav pretrunā ar normatīvajiem aktiem, un tie ir pievienojami reģistrācijas lietām. Lai izvairītos no šaubām, būtu jāprecizē likums, iekļaujot tiesību normu, kurā pieļautu šādu noteikumu norādīšanu statūtos.

2. §

Lāsma Freiberga sniedz ieskatu izskatāmajā jautājumā: Mazkapitāla SIA pazīmes ir uzskaitītas Komerclikuma 185.¹ panta pirmajā daļā. Saskaņā ar Komerclikuma 185.¹ panta pirmās daļas 4.punktu sabiedrības pamatkapitāls var būt mazāks par šā likuma 185.pantā noteikto minimālo pamatkapitāla lielumu, ja katrs sabiedrības dalībnieks ir tikai vienas tādas sabiedrības dalībnieks, kuras pamatkapitāls ir mazāks par šā likuma 185.pantā noteikto. Savukārt Komerclikuma 185.¹ panta sestā daļa nosaka, ja sabiedrības pamatkapitāls ir mazāks par šā likuma 185.pantā noteikto un tā neatbilst kādai no šā panta pirmās daļas 2., 3. vai 4.punktā minētajām pazīmēm, sabiedrībai ir pienākums triju mēnešu laikā no brīža, kad rodas neatbilstība attiecīgajai pazīmei, palielināt pamatkapitālu līdz šā likuma 185.pantā noteiktajam apmēram.

Skatot minētās tiesību normas kopsakarā var secināt, ka Uzņēmumu reģistram nevajadzētu reģistrēt jaunu mazkapitāla SIA, ja tās dalībnieks ir dalībnieks vēl kādā mazkapitāla SIA. Šaubas rada Komerclikuma 185.¹ panta sestās daļas regulējuma piemērošana. Proti, cik tālu tiesību normā minētais izņēmums sniedzas un kā tas attiecas uz Uzņēmumu reģistru. Nav skaidrs, cik tālu tas ir piemērojams pašā mazkapitāla SIA un cik tālu Uzņēmumu reģistrā.

Ja pieņem, ka Komerclikuma 185.¹ panta sestās daļas regulējums ir attiecināms tikai uz pašu mazkapitāla SIA, tad gadījumos, kad persona, noslēdzot civiltiesisku darījumu, kļūst par vēl vienas mazkapitāla SIA dalībnieku, sabiedrība trīs mēnešu laikā no dienas, kad jaunais dalībnieks ir ticis ierakstīts dalībnieku reģistrā, palielina pamatkapitālu līdz Komerclikuma 185.pantā noteiktajam apmēram. Pēc pamatkapitāla palielināšanas sabiedrība Uzņēmumu reģistrā iesniedz atbilstošu pieteikumu par pamatkapitāla palielināšanu un izmaiņām sabiedrības dalībnieku reģistrā.

Savukārt, ja Komerclikuma 185.¹ panta sestās daļas regulējumu attiecina arī uz Uzņēmumu reģistru, tad rodas situācija, kad persona, noslēdzot civiltiesisku darījumu, var iegūt vairāku mazkapitāla SIA kapitāla daļas, bet Uzņēmumu reģistram, saņemot atbilstošu pieteikumu, būtu jāpievieno jauno dalībnieku reģistru mazkapitāla SIA reģistrācijas lietai. Šādā gadījumā veidojas pretēja situācija Komerclikuma 185.¹ panta pirmajā daļā noteiktajam regulējumam, ka Uzņēmumu reģistram nevajadzētu izdarīt ierakstus komercreģistrā par mazkapitāla SIA vai pievienot dalībnieku reģistru mazkapitāla SIA reģistrācijas lietai, ja mazkapitāla SIA neatbilst Komerclikumā noteiktajām mazkapitāla SIA pazīmēm.

Māris Vainovskis norāda, ka Komerclikums skaidri nosaka, ka persona var būt tikai vienas mazkapitāla SIA dalībnieks. Dalībnieku reģistra paziņošanai Uzņēmumu reģistram ir tikai deklaratīvs raksturs. Tomēr nebūtu pieļaujams, ka pretēji Komerclikumā noteiktajam kāda persona parādītos kā dalībnieks divās mazkapitāla SIA. Ja mazkapitāla SIA iekšēji šāda problēma pastāv (ka viena persona ir vairāku mazkapitāla SIA dalībnieks), tad arī trīs mēnešu laikā viņiem šī problēma ir jāatrisina. Tomēr Uzņēmumu reģistram nebūtu pamata pievienot dalībnieku reģistru reģistrācijas lietai.

Arī tas, ja persona, kura jau ir mazkapitāla SIA dalībnieks, dibinātu vēl vienu mazkapitāla SIA, būtu pretruna ar Komerclikuma 185.¹ pantu un arī šādā gadījumā Uzņēmumu reģistram nebūtu pamata reģistrēt jauno mazkapitāla SIA.

Brigita Tērauda uzskata, ja tiek dibināta jauna mazkapitāla SIA, tad noteikti to nav pamata reģistrēt, jo tas būtu pretrunā ar Komerclikuma 185.¹ panta pirmo daļu.

Tomēr citos gadījumos, kad mazkapitāla SIA dalībnieks kļūst par citas tādas mazkapitāla SIA dalībnieku, kas jau ir nodibināta, Uzņēmumu reģistram nav izvēles un dalībnieku reģistrs ir jāpievieno sabiedrības reģistrācijas lietai. Uzņēmumu reģistra lēmums nerada īpašuma tiesību pāreju, Uzņēmumu reģistrs saņem tikai informāciju par jau notikušu darījumu. Īpašuma tiesības juridiski jau ir pārgājušas. Ja sabiedrības Reģistrācijas lietai nebūs pievienots dalībnieku reģistrs, ka konkrētā persona ir mazkapitāla SIA dalībnieks, tad šī persona nevarēs arī pieņemt lēmumu par pamatkapitāla palielināšanu, jo pēc Uzņēmumu reģistra rīcībā esošās informācijas nebūs konstatējams, ka personai bija šādas tiesības.

Komerclikuma 185.¹ panta sestā daļa pieļauj, ka ir iespējama situācija, ka uz laiku līdz trīs mēnešiem persona ir vairāku mazkapitāla SIA dalībnieks. Ja šo trīs mēnešu laikā pamatkapitāls netiek palielināts, tad Uzņēmumu reģistram būtu jāšūta brīdinājums trūkumu novēršanai un pēc tam, ja trūkumi netiek novērsti, jāvērsas tiesā. Tomēr atklāts paliek jautājums, vai to būs iespējams izkontrolēt.

Komerclikuma 185.¹ panta sestā daļa attiecas arī uz gadījumiem, ja, piemēram, mazkapitāla SIA ir seši dalībnieki vai valdes loceklis tiek iecelts ne no dalībnieku vidus. Visos gadījumos Uzņēmumu reģistra rīcībai būtu jābūt konsekventai.

Norāda, ka pareizākais risinājums tomēr būtu pieņemt lēmumu par ieraksta izdarīšanas vai dokumentu pievienošanas lietai atlikšanu uz trīs mēnešiem.

Tomēr nošķirama būtu brīvprātīgā daļu atsavināšana no piespiedu atsavināšanas.

Baiba Lielkalne norāda, ka Komerclikuma 185.¹ panta pirmās daļas mērķis bija noteikt, ka persona nevar būt divu mazkapitāla SIA dalībnieks. Bet var būt gadījumi, kad, piemēram, mazkapitāla SIA dalībnieks manto citas mazkapitāla SIA kapitāla daļas. Ar likumu nav pieļaujams personai aizliegt pieņemt mantojumu. Līdz ar to Uzņēmumu reģistram šādā gadījumā būtu jāpievieno jaunais dalībnieku reģistrs mazkapitāla SIA reģistrācijas lietai.

Ja saņemot dokumentus Uzņēmumu reģistrs var konstatēt, vai tos ir iesniegusi parastā SIA vai mazkapitāla SIA, tad būtu nepieciešams precizēt Komerclikuma 185.¹ panta sesto daļu, tajā atstājot tikai mantošanas un citus piespiedu atsavināšanas gadījumus.

Kristaps Ābelis uzskata, ka gadījumā, ja persona ir jau vienas mazkapitāla SIA dalībnieks un dibina vēl vienu mazkapitāla SIA, Uzņēmumu reģistra valsts notāram ir jāatliek reģistrācija, jo Komerclikums nepieļauj dibināt šādā situācijā jaunu mazkapitāla SIA.

Norāda, ka valde, tāpat kā dalībnieki, var mainīties arī piespiedu kārtā. Ja dalībnieku maiņa notiek uz brīvprātīga lēmuma pamata, dalībnieku reģistru nevajadzētu pievienot reģistrācijas lietai. Uzņēmumu reģistram būtu jāpieņem lēmums atlikt izmaiņu reģistrāciju komercreģistrā uz trīs mēnešiem. Ja šo trīs mēnešu laikā pamatkapitāls tiks palielināts, būs pamats pieņemt pozitīvu lēmumu, ja pamatkapitāls netiks palielināts, tad nē, jo pēc trīs mēnešiem šī sabiedrība vairs neatbildīs normatīvo aktu prasībām.

Daļu piespiedu atsavināšanas gadījumos tomēr iespējams dalībnieku reģistrs būtu jāpievieno reģistrācijas lietai.

Sandis Karelis aicina vienoties par kopēju risinājumu un rezumē, ka, pēc ekspertu domām, likumā ir noteikti dokumenti, kas ir jāiesniedz Uzņēmumu reģistrā par izmaiņām kapitālsabiedrībā, tomēr ne visi dokumenti, kas Uzņēmumu reģistrā tiek iesniegti, ir jāreģistrē. Ja tiek konstatēta dokumentu neatbilstība normatīvo aktu prasībām, tie nav reģistrējami. Līdz ar to arī, ja Uzņēmumu reģistra valsts notārs konstatē iesniegto dokumentu neatbilstību Komerclikuma 185.¹ panta pirmajai daļai, tad ir jāpieņem negatīvs lēmums, nosakot trīs mēnešu termiņu, kurā trūkumi ir jānovērš.

Attiecībā uz daļu piespiedu atsavināšanas gadījumiem būtu nepieciešams rosināt grozījumus Komerclikumā, lai precizētu Komerclikuma 185.¹ panta sesto daļu.

Sanāksmi pasludina par slēgtu.

Sanāksmi slēdz plkst. 15:50.

Sanāksmes vadītājs

R.Balodis

Protokoliste

L.Freiberga

Protokoliste

I.Aužele